

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romanii'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Articolile nefrancate nu se voru
trimi decâtu numai de la corespon-
denti regulari si „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 2/14 nov. 1868.

(H.) In siedinti'a de eri a casei represintantiloru Ungarici ministrulu Wenckheim puse pre mes'a dietei „Articulu de lege despre esecutarea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a.“ Cetitorii nostri au acelu la mana acelu „Articulu de lege“ si nu ne indoimu că pana la sosirea acestoru sîruri lu-voru fi consideratu mai de aproape si fiesce care va scî pana unde am ajunsu cu constitutiunismulu ungurescu. In fati'a acestui „Articulu de lege“, incepemu mai la vale comunicarea unui estrasu d'in opulu intitulatu „Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei“ de „A. P. I.“ tiparitu la 1861, care areta pre largu drepturile Transilvaniei, de cari Articulu ministeriului ungurescu vre s'o despoia, si premitemu cu asta cale urmatoriele adevveri:

Daca form'a guvernului unui statu este constitutiunale, nu mai incupe neci o indoiela, că la crearea legiloru participa doi factori: poporulu si domnitoriulu. Urmandu d'in acestu adevveru nerestorabilu, care este pietr'a fundamentale a totoruru constitutiuniloru d'in lume, este invederatu, că ori-ce legi s'ar' aduce fără de participarea poporului suntu eo ipso nule intr'unu statu constitutiunale, pentru că li lipsesce votulu factorului, de la care emaneza puterea: votulu poporului. In clasa acestoru legi vinu a se insîra si tote legile create séu cari se voru crea de cătra unguri pentru Romani séu alte natiuni fără de participarea acestoru'a. In clasa acestoru legi va trebui să insfre totu omulu, care are idea de constitutiunismu si constitutiune si cunosce raportele Transilvaniei fatia cu Ungari'a, si articulu ministeriului ungurescu despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, daca lu-voru votă deputatii unguri. Va cadă acestu articulu de lege in clasa legiloru cari su-nule prin sine inse-si d'in cauza, că natiunea romana nu si-a datu neci odata votulu séu pentru uniunea Transilvaniei cu Ungari'a; d'in cauza, că natiunea romana nu recunoscce uniunea de fakta complinita, si n'o recunoscce pentru că neci odata nu si-a datu concursulu séu la infintiarea pretinsei legi de uniune, fortiata intre flacările resbelului civile, si acesta necunoscce a sa natiunea romana a sigilat'o cu sangele a 40 de mii de Romani sacrificati pentru autonomi'a Transilvaniei si drepturile natiunei romane. Va trebui, mai departe, ca acestu Articulu de lege să cada in sîrulu legiloru cari su-nule prin sine inse-si, d'in caus'a, că pentru infintiarea unei asemenea legi natiunea romana a fostu eschisa de la terenulu de a-si potè dà concursulu séu. Dieta, congressu, sufragiulu universalu fiindu unicele căli pre cari natiunea romana si-ar' fi potutu si si-ar' potè validă participarea sa la crearea unei legi atātu de importante, urmeza, că fiindu-i aceste căli subtrase, natiunea romana n'a avutu ocaziune a se pronuncia in acésta cestiune. Si daca, cu tote aceste-a, totu-si se creeza unu asemenea Articulu de lege, d'in adevverulu premisu urmeza, că elu neci odata nu se pote numi *lege adusa pre cale constitutiunale*, ci celu multu: o ordenatiune absolutistica, o mesura de volnicia, la a cărei observare poporulu, pentru care s'a luat u acesta mesura, se pote astringe numai prin fortia. Dara in urma, asemenea mesura, botezata lege, va fi nula prin sine in sa-si nu numai pentru că s'a infintiatu fără concursulu majoritatii locuitoriloru Transilvaniei, nu numai pentru că contra unei asemenea ordinatinni protesteza cu tota solenitate dreptulu publicu alu Transilvaniei, ci si pentru că asemenea mesura este in contradicte-rea cea mai flagrante eu multele rescripte a le Domnitoriului, cari conditiuneza apriatu uniunea Transilvaniei cu Ungari'a de la invoirea natiuniloru, cari facu majoritatea poporatiunei Transilvaniei.

Acésta invoire inse n'a urmatu neci odata, d'in caus'a, că precum amintiramu, natiuniloru interesate nu li s'a lasatu terenulu de lipsa pentru a se potè pronuncia.

Standu lucrulu asiè, precum mai in detaiu se va aretă prin estrasulu d'in „Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei“, d'in parte-ne ne marginimu cu asta ocaziune a protestă serbatoresce contr'a mesurii volniciesci ce guvernulu ungurescu vrè să iee in privinti'a Transilvaniei, dechiarandu francu, că asemenea mesura, luata fără concursulu majoritatii Transilvaniei, pre natiunea romana n'o pote obligă in consciintia neci odinora. Cestiunea uniunei Transilvaniei nu se pote *deslegă* constitutiunalminte, decâtu numai prin invoirea libera a adevveratei reprezentantie a locuitoriloru acestei tiere, care acum nu o vedemu necaiurea.

Dup'aceste observatiuni generali, trecemu a aretă onoratului publicu, cumcâ dieta unguresca a datu si in siedinti'a sa de asta-di o splendida dovada, cumcâ fratietatea si indreptatirea egale unguresca nu sunt alt'a de cătu frase gole, cari de căte ori ni le repetiesce vr'una unguru merita să li opunemu dreptu respunsu unu „*mentiris impudentissime*.“ In decursulu desbaterii bugetului adeca, veni a se vorbi si de sum'a de 58,000 fl. prevediuta in bugetulu ministeriului de interne ca subventiune pentru teatrulu natiunale ungurescu. Deputatulu srbu Dimitrieviciu, luandu in consideratiune, că sum'a prevediuta in bugetu pentru diverse institute unguresci intrece cifra de 300,000, ceri ca să se dee si pentru teatrulu serbescu d'in Neoplant'a unu ajutoriu de 5000 fl. pentru care petitiunaseru srbii. Acésta propunere o spriginî Nicoliciu, amintindu, că aci este ocaziunea ca ungurii să documentoze in fakta că fratietatea si indreptatirea egale, ce o totu repetiescu, nu sunt numai vorbe gole. Mai spriginî acésta propunere si Nyáry si Hrabovszky, — inse, ca in tote lucrurile, se aretă si aci că „urm'a alege.“ Cu tote că Dlu Deák propuse, ca să nu se dee nimic'a neci teatrulu ungurescu, care propunere inse nu credemu că a aspiratu să fia primita, venindu lucrulu lu votu propunerea comisiunei cu 58,000 pentru teatrulu ungurescu se primî si prin acésta, firesce, a lui Deák cadîu, éra pentru propunerea lui Dimitrievicz se scolara numai romanii si srbii cari mai erau de fatia. Éca indreptatirea *egale* unguresca: pentru unguri 300,000 fl. pentru majoritatea tierei 0!

Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei.

In momentulu candu ministerulu ungurescu a pusu pre mes'a dietei Ungarici „Articulu de lege despre esecutarea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a“ asiè precum l'am comunicatu in numerulu trecut, credemu, că fia care romanu adevveratu este detoriu a face o revista asupr'a raporteloru in cari s'a aflatu Transilvanii'a fatia cu Ungari'a in trecut, si in cari de jure se afla si asta-di, abstragendu de la starea exceptionala, ce domnesce in acea tiere persecutata. E de lipsa să ni recapitulămu in memoria momintele, cari dovedescu drepturile de autonomia si nedependintia a le Transilvaniei, ca de aci apoi să potemu conchide la marimea nedreptății ce ungurii voiescu a face acelei tiere prin unu Articulu de lege ca celu impartesitu in nr. tr. Spre acestu scopu presintămu onoratului publicu unu estrasu d'in opulu ce porta titulu de susu alu celebrului nostru istoricu si jureconsultu A. P. I., in urmatoriele:

„Scopulu acestei scrieri este de a aretă cătu sunt de nedrepte pretensiunile violente ce formeza dieta d'in Pest'a a supr'a Transilvaniei, cătu sunt acele-si de periculose pentru libertatea comune a poporeloru; cum ungurii, voindu să scape d'in ghiarele germanismului, cerca a inghitî si ei alte tiere si

alte natiuni; si cum ei prin acésta impiedeca dorit'a infratfe a poporeloru si servescu de minune caus'a dusmanului comunu, caus'a rectiunei si a despotismului. Cu deosebire scopulu acestei scrieri este de a aretă, ceea ce de altmintrea sciu toti copii d'abè estfi d'in scolele Transilvaniei, că adeca Transilvanii'a, dupa dreptulu istoricu, dupa sanctiunea pragmatica si dupa tote legile posteriore, si dupa vointi'a de asta-di a marei majoritati a poporeloru ei, este o tiere cu totulu neaternata de tier'a unguresca; cumcâ intre Transilvanii'a si Ungari'a, dupa dreptulu istoricu pan' asta-di in vigore, nu este neci urma de unire reale, ci numai o simpla unire personala, pentrucă, in puterea sanctiunei pragmatice celu ce domnesce preste Ungari'a in calitate de Rege, domnesce totodata si preste Transilvanii'a in calitate de Mare Principe; cumca fatia cu Austri'a Transilvanii'a totu intr' acela-si raportu de unire personale se gasesce ca si Ungari'a; si cumcâ legaturile Transilvaniei cu cas'a absburgica sunt de acea-si natura si de acea-si putere ca si a le Ungariei, cu aceea singura diferentia, că daca legaturile tierei unguresci cu acésta casa domnitoria dateza de la inceputulu seclului 16, apoi a le Transilvaniei porta numai dat'a anului 1691.

Éta ce voiu să aretu.

Nu pretindu a lumina pre transilvanii: transilvanii si-cunoscu drepturile lor, au si anim'a de a si le aperă; ci asi dori ca ungurii să capete, macaru asta-di, mintea de care au fostu lipsiti, o de trei ori dorere! la anulu 1848, spre nenorocirea lor si nenorocirea nostra! Fia ca să ne potemu infratî! Nu li se cere nici unu sacrificiu, de cătu numai dreptate egale: să respecte dreptulu de esistintia neaternata a Transilvaniei, dreptu de care Transilvanii'a tot-de-un'a s'a bucuratu si se bucura, precum si Transilvanii'a va respectă dreptulu de esistintia alu Ungariei. Éta o conditiune de infratfe pre cătu de dreptu, pre atātu de eftina si usiora. Mane promane veti fi constrinsi, o! unguri, a recunoscce acestu dreptu si Croatici, care, pana la 1848, facea parte d'in dieta vostra: cu cătu mai virtosu uu se cuvine a atacă independinti'a unei tiere, care de candu a voitu sortea să ajunga sub domniea acelei case sub care stati si voi, n'a avutu neci unu feliu de amestecu neci cu guvernulu, neci cu dieta vostra.

(Va urmă.)

Arm'a cu acu in man'a ostasiului Romanu.

Fia ce armata are unu modu d'a luptă propriu si-si si putienu susceptibile de a se schimbă, pentru că se radima pe caracterulu natiunei. (Principete de Joinville unu cuventu inca, a supr'a tuptei de la Sadow'a, p. 48.)

Pén'a se refusa chiar' de la inceputu a scrie, căci dupa cum se crede in genere, numai unu specialistu ar' potè trată cu succesu atari subiecte. Candu se atinge inse de aperarea tierei si de midilocenele necesarie pentru a ajunge la acestu scopu, e o detoria pentru ori cine a lumina opiniunea publica, acésta autoritate per excellentiam a unui poporu liberu. Si apoi, fără ca să denigrămu pe omenii speciali, a crede, că spre a potè judecă unu lucru trebuie a sol singuru a-lu face este erore a supr'a cărei-a ar' fi de doritu, ca să nu mai insiste nimine; unu criticu de arte pote basatu pe ratiuni solide se prefere lui Rafaelu unu Paulu Veronese; lar' pune inse cine-va intr'o falsa positiune de i-ar' cere să faca capu-d'opéra ca unulu d'in acesti maestri.

Cine-va nu vede bine candu e prè aproape de aceea ce trebuie să considere, si numai degajandu-se de specialitate, spiritulu pote imbratfisiă iconomi'a lucruriloru si pricepe justele raporturi in cari ele se gasescu.

Pentru a dà mai multa autoritate celoru ce voiu emite, me voiu relată la visit'a ce facui in scol'a de Tiru militaru la Poligonulu de langa Cotroceni si, voiu pune la contributiune detaiurile date cu atātu de mare complesintia de misiunea francesca a carui-a capu se ocupa insu-si de acésta interesanta institutiune.

E o dorintia mai inalta ce a presiediutu la crearea acestei scole normale, in care tote corpurile trimitu representanti spre a se deprinde a manul arm'a cu acu, acestu erou poporaru acum ale cărui oribile minuni au fostu povestite cu uimire si stupore de

tota pres'a europeana. — Ni se ofera a asiste la exercitiul ofieriloru, s'au la cel'a facutu de serginti si caporal. Ei bine, marturescu, cã preferai pe cestu d'in urma cã-ci implinirea detoriei exacte si cu sanitate o gasesce cine-va cu profusiune in opinea.

Ce trupa frumoasa! Si cum prin miscãrile ei variate se represintau in unu modu suprindietoru intieleginti'a unita cu disciplin'a. Tote armele se aflau sub acestu drapelu: langa dorobantiulu cu costumulu eroiloru strabuni, se gasia graniceriulu in incaltiaminte natiunale, ce pareã a fi mai sprintenu imbracatu pentru a potè veghiã mai cu inlesnire la fruntarie; ici venatorulu, colo detasiatii de la geniu si apoi artileristulu suprinsu de a manu o arma asiã de usiora ce semana comparativamente inofensiva; cã valer'iã in fine, cu frumosulu panasiu alu noului regimentu de rosiori, stralucitoriu si martialu; si apoi mai cu sema trimisii numeroselor regimente de linie, tienut'ã lor severa, cu hainele lor simple si care, gratia incuragiarei ce se dã asta-di industriei romane, voru fi forte in curendu es'ite d'in fabricele si atelierile natiunale. Ei formeza açi, ca si in contingentulu generale maioritate si paru, cu baionetele lor inainte, a servi camaradiloru dreptu modelu de statornicia in lupta, si ca semnalu in momentul supremu, candu aventulu lor e datu prin comandamentulu decisivu: „la baioneta copii!“

In frunte, o voce care comanda prin vorbe scurte, dar mai multu gestulu, prin atitudinea sa militara si care se aplicã servu a indreptã cele mai mici erori, cea mai insemnata neatentiune, erã maiorulu tramisu açi, d'in o tiera iubita noua, si care face ca legaturele intre aste doue popore s'ã fie de se pote inea mai tari si mai fratiesci. Immediatu dupa siefu, insemnai pe locutenintele s'eu. Dupa energiã si ingrigirea ne incetata ce puneã pentru a face instructiunea, mi se pareã, cã trebuie s'ã fie unu ofieru strainu. Erã; misiunea francesã a sciutu s'ã creeze pintre noi omeni abili si sperimentati, si deca ea n'a pervenitu, dupa cum aflãmu, de a radicã si marin'a, acestu ausiliaru atãtu de puternicu in atacurile continintale si care ar' asicurã posesiunea natiunale peste marele fluviu romanu, totu-si ea si-a implinitu misiunea sa cã-ci a formatu omeni de meritu si demni locotiitori. Misiunea s'a ulteriora care ar' mai potè avè, remane la aprecierea celor ce dirigu afacerile militare, cãror'a li revine o largã parte de onore pentru reorganizarea si perfectiunarea armamentulu nostru. De si ici cole spirite ostile s'au servitu chiar' cu jocuri de cuvinte de reu gustu, spre a calificã asta atitudine speciala de a reorganizã, inse omenii nepartenitori vedu impresiunea facuta pintre militari chiaru, multiamirea ce esi-te puncte capii superiori insii, ce se declaru intielci si ajutati.

In peptulu acel'a in care arde faci'a ce se numesce patriotismu, acolo se afla aptitudini; devotamentu pentru lucrulu publicu.

Dar' esperinti'a se incepe, si comand'a de focu! se repeta de la maioru pana la gradele ce se apropia de ostasiu. Trompetele dau semnalulu si tragearea incepe ca bubuitulu neintreruptu alu tunetulu.

Semnalulu incetarei se dã, o lenisce solemne urmeza, norulu de fumulu incetu dispare si comandantii procedu la constatarea rezultatelor obtienute. — Acum este si momentul s'ã cugetãmu a supra caracterulu natiunale cu privire la arme si a geniulu de luptatoru ce ne trebuie, luandu ore cum ca egida cuvintele ce ne serva de epigrafu si care provinu de la unu barbatu ce face autoritate in asta materia.

Candu se ingrigesce progresulu si perfectiunatul artei militare, candu armamentulu se schimba punendu-se la inaltimea altoru popore, atunci guvernulu serva cu intielegintia onorea si viitorulu Statulu, confermandu-se tot-d'odata si esemplorulu strabune: Romanii in adeveru culegeau de pretotindene totu ce erã bine si bunu.

Ac'esta marturia de gratulatiune si recunoscintia cetatienescã a adresãmu si patrioticulu nostru parlamentu: Se scie de sicuru cu cãtu entusiasmu s'a votatu legea pentru armarea tieriei, si suntemu sicuri, cã patriotii scrupulosi voru votã tot-d'a-un'a ce'a ce s'ar' reclamã ca necesariu pentru aperarea si marirea tieriei. Romanulu are d'in instinctu sentimentulu militar, proba, cã s'ã nu ne ducemu mai departe, plaiisii nostri, unici in Europ'a, se formeza mai bine in muntii si codrii tieriei de cum in casarma.

Priviti batalia de la Sadov'a, ac'esta campanie care va remanè unulu d'in cele mai mari eveneminte a le secolulu in care traimu, ea fũ castigata, 40 d'ile dupa punerea batalionelor pe picioru de resbelu, de ostasi cari nu aveau de cãtu trei ani de servitiu, si chiaru mai putieniu.

Recint'a lege militara a fostu inspirata, trebuie s'ã convenimu, de solitudinea doiosa si patriotica de a nu cere mari sacrificie poporatiunei in timpu de linisce; si satenulu, cãru-iã regimurilè vechie i-au sustrasu intr'unu modu criminalu pana intielegintii, va capetã pe langa ofierii capabili, notiuini suficinte si varii, ce-i voru servi in vietia privata.

Ne-amu departatu prè multu de la materi'a ce ne propusesemu a atinge, s'ã revenimu dar' la poligonulu de la cotroceni de unde pote n'aru fi trebuitu a ne inlaturã. Scol'a de tiru militar e ce-va nou la noi si cu tote cã stagiunea inaintata nu mai lasa de cãtu doue luni pentru instructiune, pe candu in Franci'a se pune spre acestu scopu de patru ori mai multu timpu, totu-si ea s'a infintiatu; cã-ci asta-di obiectiunile ce unele spirite r'eu deprinse si neactivitate opunu totu-de-un'a, nu mai sunt de natura a tienè in locu institutiunile natiunale si utile. Cu o impaciintia legitima asteptãmu deci ocaziunea de a inregistrà rezultatele obtienute si cari sunt suprindietorie.

La patru sute metri, distantia destulu de insemnata, unu plutonu trase in tempu aproape doue minute cãte 10 cartusie de omu, de si cartusierele sunt inea arangiate dupa vechiulu modelu, intardiandu prin urmare de cãte-va secunde fia-ce lovitura, si rezultatele tirului observandu-se, se gasira in semnu glontie 45 vidiate in perfectiune. Pusc'a Dreise a obtienutu rezultate identice cu acele dobendite la poligonulu d'in Vifcenesu, a cãror'a conclusiune, dupa declaratiunea statulu maioru de acolo este cã, daca in loculu semnulu s'ar' trage intr'o colona de atacu, nici unu singuru d'in atacanti n'aru parveni a ajunge langa cei ce tienu defensiv'a.

Pote cu curiositate s'ã se intrebe cine-va acum, ce va deveni acea furia francesã atãtu de renunita si daca geniulu ataculu trebuie s'ã se transforme; cerinti'a insemnata impedita robur, scapata d'in gradulu s'eu superioru; chiaru geniulu prudintiei si a imobilitatei nu mai dã ce-va rezultate si atunci ce mai remane? atunci pote, de si cam tardiu, forti'a se va anihilã prin ea ins'a-si, publicisti, ori cari ar' fi culorea drapelulu si ideele particulare ce si-au impusu a face se prevaledie, voru luptã pentru idealulu nostru pacea, dreptulu, libertatea, principiulu natiunalitatiloru. Ac'esta cauza a totororu animelor oneste si mandre se va radimã pe atitudinea multimei, a le cãrei voci multiple voru incepe a fi luate in bagare de sema in cestiunile de resbelu nu numai ca espresiune numerice pentru ficarea contingentulu dar' si pentru intrebuintiarea si oportunitatea poterii sale in activitate.

Dar' pe campia intinsa comand'a se schimba, trompet'a dã unu nou semnalu si atunci acel'a-si plutonu se asedia in faci'a semnulu pe 4 ronduri, cele doue d'in urma in picioru si restulu in genunchi si la o distantia de 500 metre trimitu — rezultatu suprindietoru 40% in cibra pe care unu ventu contrariu o inveluie in norulu de fumulu ce s'a produsu.

Esperinti'a este minunata! Armele noue sunt demne de a se gasi in mani romanesce! Domnitorulu nostru care a fundatu ac'esta scola si care se interesia multu de succesele ei o va trece curendu in revista. Resultatele obtienute sunt asiã de frumoase incãtu suntemu sicuri, cã ele voru implè de bucuria anim'a sa adeveratu romanesca si dandu Romanulu vechi'a sa incredere in sine, va face, ca natiunea intrega se lucrede in giuru-i, in tote ocaziunile si cu o mare deplina taria, pentru implinirea programei sale, „marirea si tari'a statulu romanu.“

(Rom.)

Doctorele Istrati.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a d'in 13 noemvre a casei reprezentantiloru.

Presiedinte: Szentiványi, notariu: Mihályi.

Dupa autenticarea protocolulu se enuncia scrisorile venite intre aceste-a si petitiunea cerculu Chichindei-Mari pentru deslegarea cestiunii natiunale.

Ministru Wenckheim pune pre mes'a casei proieptulu de lege despre uniunea Traniei cu Ungari'a, pentru ca tiparindu-se s'ã se pertrateze praeferenter, cãtu mai ingraba.

Apoi trecundu-se la ordenea d'ilei, se continua petraterea bugetulu, votandu-se una suma rotunda de 60,300 florini pentru invetiamentu; er' sum'a de 163,540 fl. ceruta in favorulu indigintiloru culturii generali se denega, in loculu acelei-a se apromite ministriulu respectivu unu credetu suplenitoriu, care va fi a se cere de la dieta atunci, candu proieptulu invetiamentulu popularu va fi pusu in valore. Su titulu stipendieloru, ajutorieloru si premiariloru s'a votatu 40,000 florini, cu conditiunea, ca 20,000 d'in acei-a s'ã s'alature fonduriloru de pensiuini pentru instructiunea populara, apartienendu acestor'a pana ce se voru face dispusiunile recerute in favorulu pensiuinarii invetioriloru populari.

Carolu Horváth propune a se votã ce-va ajutoriu instituteloru gimnastice.

Fr. Deák propune 5 mii florini pentru salariarea profesoriloru de gimnastica. — Se primesce.

Celèalte pusetiuni ale bugetulu, instructiunii publice se primescu fãra modificatiuni; numai punctulu referitoriu la universitatea pestana produse dispute.

Secr. Gedeonu Tanárky, absentandu ministru culteloru, respunde interpelatiunei, ce s'a fa-

cutu eri in caus'a universitatii, apromitiendu, cã va presintã casei in cãtu mai curendu aretare despre tote averile, veniturile si erogatiunile universitatii, in urma cere a se votã 50,000 fl. pre sem'a universitatii pentru anulu 1869.

B. Lud. Simonyi ar' dorì, ca universitatea s'ã se dechiare de neconfessiunale.

Dupa una discutiune lunga sum'a ceruta pentru universitate se voteza, si ministru culteloru este provocatu a raportã despre averea universitatii si despre adaugerea salariulu profesoriloru.

Deci in favorulu instructiunii publice s'au votatu sumele urmatorie:

I. Pentru administratiunea centrale: 245,000 fl.

II. Pentru scopuri beserecesci: 290,000 fl.

III. Pentru invetiamentu: 1) pre sem'a inspectoratoriloru superiori ai districtelor de invetiamentu 27,400 fl. 2) pentru sustinerea si ajutorirea mai multor institute de invetiamentu 253,700 fl. 3) cu titulu stipendieloru etc. 60,300 fl.

IV. Pentru indigintiele culturii generali: 1) pentru invetiamentulu popularu 232,700 fl. 2) pentru spriginirea mai multor institute si scopuri sciintifice.

Se trece la pertratarea bugetulu ministriulu de justitia.

Vukovich ar' dorì, ca cei ce porta doue s'eu mai multe oficie s'ã capete numai unulu d'intre salariile competente ofieriloru respective.

Propunerea ac'est'a, la dorinti'a lui Nyáry, se va tipari si apoi se va luã la pertratare.

Paulu Somsich crede a fi bine a intrerumpe pertratarea bugetulu ministriulu de justitia si a se continua numai atunci, candu va fi de fatia si ministru justitiei, care in presinte petrece in cas'a magnatiloru partecipandu la desbaterea procedurii civili. —

Notariulu casei magnatiloru b. Nyáry face cunoscutu, cã cas'a de susu primesce rescriptulu pr'nalu in privinti'a impacatiunei croate, si va esmite unu membru pentru deputatiunea, care va pertratã caus'a cetãtii Fiume.

C. Juliu Andrásy presinta formul'a referitoria la inarticularea impacatiunei cu Croati'a. — Formul'a ac'est'a se va tipari.

Apoi se inchiaia siedinti'a.

Siedinti'a d'in 13 noemvre a casei magnatiloru.

Presiedinte: Majláth, notariu Rajner.

Autenticandu-se protocolulu siedintiei trecutè, se continua pertratarea ordenei, la care ieu parte mai multi, intre acesti-a si arceiepiscopulu Simor, — si se facu mai multe motiuni, d'intre cari unele se si primescu.

Siedinti'a se inchiaia la 8 ore.

D'in cuventarea parintelui Greuter

tenuta in sied. d'in 6 noemvre a senatulu imperialu.

La ordinea d'ilei erã pertratarea legii despre starea esceptiunala si aprobarea procedurii ministriulu in Boemi'a.

Parintele Greuter, deputatu d'in diet'a Tirolulu, si-a cerutu cuventulu spre a satisfacere regulei juridice: audiatur et altera pars.

Punctulu principalu alu desbaterei de asta-di, d'lee Greuter, e a cercetã, ore decretarea starii esceptiunale preste Prag'a si tienutul s'eu justificata e s'eu ba. In asta privintia parerile potu fi de doue feluri. Dispusetiunile esceptiunale s'au facutu s'eu pentru escesele d'in 4 l. c. s'eu in contr'a opusetiunii de dreptu publicu in Boemi'a, pe care ati voi a o suprimè cu totu pretiulu, de si e tempulu supremu, a pactã cu d'ins'a in d'ile grele de pericu. Eu ve voi produce cãte-va fapte, d'in cari se vede chiaru, cã guvernulu simuleza scopulu d'antãiu, dar' motivulu principalu e nimicirea opusetiunii de dreptu publicu.

Raportulu oficialu acusa deregatori'a comunala, cã n'a facutu dispusetiuni pentru impedecarea esceselor. Fatia cu atari imputari grave amu a adresã regimulu intrebarea seriosa: cui i-competè a observã stimulatiunea poporulu, si cine manipuleza asiã numit'a politia secreta? Polit'a comunala s'eu polit'a c. r. de statu, care cu cornele sale, solvite cu banii poporulu, ajunge pana la inim'a filor omenesci, si vede acolo lucruri, cari nu le vede nime, si aude, ce n'aude nime.

Deca sta ac'est'a, deca acestu servitiu secretu compete politiei de statu d'in Prag'a, care are sant'a chiamare a aperã vietia si securitatea personala, pentru ce n'a datu de scire politiei locale, cã se prepara escese? Pentru ce n'a facutu aretare polit'a de statu? Responsulu celu mai crutiatoriu e, cã polit'a de statu n'a sciutu nimic. Si pentru ac'esta nescintia a politiei de statu se face responsabila polit'a comunala. Pentru ac'esta nescintia a politiei de statu, unu numeru mare de cetatiani se desbraca de drepturile sale primitive. Pentru ac'esta nescintia a politiei de statu migreza si acele putiene drepturi, cari au mai remasu celor ce nu se tienu de partitulu domnitoriu.

Eu ve voi produce una ordinatiune a locutientiei d'in Prag'a, d'in care se vede, cã dreptulu de reuniune in Bo-

stă numai pre chârthia, dar și de pre chârthia s'a stersu
tote acele foie cehice, cari mai nainte fusesera condamna-
la una cura de fome spirituala si materiala, acum prin le-
a martiala sunt mai deplinu oprese. Acest'a e urmarea ne-
mintei politiei de stat.

Ori-cât de triste s'ia escesele acestea, totu-si nici unu
cu minte nu va pot' afla, că aparatul de mesure repre-
sta in orecare proportiune dreapta cu cele intemperate in
rag'a, că-ci in Vien'a inca s'au facutu escese, si s'a vate-
proprietatea in mesura cu multu mai mare, si totu-si preste
en'a nu s'a dretat starea esceptiunala.

Pentru ce a fostu de lipsa a pune in fruntea locutienin-
una persona militaria? spre ce scopu se suprimu foiele
nationale, deca e constatatu, că acelea de la 8 optovre incoce
in abstienutu de la ori-ce discussiune politica? S'eu voiti a
depsi aceste foie pentru trecutulu lor.

E cunoscutu, că justiti'a nostra s'a ingrigitu de fia-care
singuralu, in cătu betranului Muraviev i-vine s'e se intor-
in momentu de necazu, că si-a aflatu maiestrulu in Au-
ria.

Ce va s'e insemne secatur'a că diariului „Core-
pondenz“ nu i-s'a iertatu a infintiă filiale pentru putienele
emplarie, cari nu i-s'au confiscatu? Pentru ce suspinde-
si superinspectiunea reuniunilor, candu se scie, că in
rag'a nu existe nici una reuniune politica, pentru că nu se
concede? Odata s'a datu locutienintei una petitiune pen-
concesiunarea unei reuniuni, dar petitiunea a intratu pe
na usia, er' refusarea a esitu stante pede pro ceealalta
tia. Dirigintele locutienintei d'ice in prochiamatiunea sa,
„ascepta spriginulu totoruru concetatiuniloru credintiosi
constitutiunei.“ Acum ve intreb, domniloru, pote fi cine-va
si de cutediatoriu a afirmă, că se increde n u m a i spriginiei
cetatiuniloru credintiosi constitutiunei, candu e vorb'a a im-
pedecă vatemarea proprietatii si a personelor, si pote-se afir-
mă acest'a fatia cu tienut'a cetatiuniloru d'in Prag'a, caroru-a
maiestatea sa li-a datu de repetite ori unu testimoniū splen-
didu de fidelitate si loialitate? S'eu dora rapirea si ucidera e
ma pretinsiune a programulu nationalu a cehiloru? Ba —
nu viet'i a si proprietatea e caus'a acestoru mesure, ci progra-
mulu liberalismulu germanu si libertatea formulata de elu,
a care inse milioane de suflete vedu tocmă contrariulu liber-
tatii; acest'a libertate a vostra ati voitu a o pune sub umbr'a
nioneteloru, pentru că acest'a libertate nu suferu libertatea!

Curiose lucruri se petrecu in cas'a acest'a; amu vedu-
no eri. Ministeriulu fu atacatu de partea stenga, tocmă ca
in dilele lui Schmerling, si baronulu Tinti lu-a aperatu. Asta-
di era ne aflămu in curios'a pusetiune, că reprezentanti'a —
reprezanti'a liberu alesa — a cetatiuniloru unei capitale
regesci inaintea ministeriului, care se numește ministeriu ce-
tatiunescu, are mai putiena autoritate, de cătu raportele poli-
tiei secrete de stat. Factorii politiei de stat d'in Prag'a ne
sunt cunoscuti si noue tiroleniloru; amendou au fostu in Ve-
neti'a si Milanu si au grigitu politi'a atătu de bine, in cătu
asta-di amu perdutu amendou provinciele italiene.

S'a vorbitu de placate anonime. E bine, eu sum tare
curiosu a scil, că cine a compus si afisu acele placate. — Ve
aducu numai a minte, dloru, de famos'a afacere a lui Post in
Prusi'a. Politi'a de stat d'in Posenu si-aruncase ochii pre
câti-va nobili poloni, si si-aru fi facutu bucurosu merite la
domnii cei mari d'in Berlinu, dar' nu aveă documinte. Ce a
facutu politi'a? A tiparitu in Londr'a prochiamatiuni revolu-
tionarie, li-a tramesu pre posta la numitii domni, dupa aceea
li-a investigatu casele, si cu acelu corpus delicti li-a facutu
procesu pentru inalt'a tradare, care a devenitu scandalu in
Europ'a prin pertratara dietala. Eu nu voiu s'e d'icu, că si
politi'a nostra a facutu astu-feliu, dar' totu omulu cugeta, ce
tre, că-ci cugetele, dle presiedinte, nu stau sub regulamentu-
lu casei.

Raportulu d'ice mai departe, că s'au facutu agitatiuni
anticonstitutiunale, opusetiune bine combinata, abusuri cu li-
bertatea de presa s. a.

In cătu pentru agitatiunile anticonstitutiunale, amu s'e
ve spunu, dloru, căte-va cuvinte. De candu se dateza metodu
constitutiunalu, de a dechiară principiile unei constitutiuni
absolutu nestrmutavere?

Pentru ce ati primitu dvostra in legile fundamentale §-ulu
15, care vorbesce despre modificarea legiloru fundamentale si
spune modalitatile acestei modificari. Eu afu aici o mare
reconsecintia.

Mai departe mi-asiu luă libertatea a intrebă, pentru ce
voiti dvostra a pune tocmă pre nationali si agitatiunile lor
sub legea martiala. S'eu nu sciti dvostra, că este una tiera,
mi-se pare d'incece de Uralu, in care strait'a esilului a de-
venitu portofoiu ministerialu, si apoi ve intreb, ore midilo-
cele acestea duce-voru ele la tienza?

Pacea veti fortia-o, dloru; dar nu e de lipsa numai pa-
ce, ci impacare, liniscire cere tempulu nostru, indestulirea po-
poreloru. (Forte bine! in drept'a).

Eu v'asiu intrebă dloru, ore n'ati invetiātu dvostra ni-
micu d'in istoria? Schmerling, in presentiulu poterei sale si
portatu de aplaudarile credintiosiloru sei, inca disese odata
magiariloru: „deca nu veniti de voia, veti veni de sila!“
Schmerling inca a tramesu regiminte in contra agitatiunii
anticonstitutiunale; si elu credeă, că corporalii sunt cei mai
buni misiunari pentru libertatea sa, si elu si-a intipuitu, că
cu trambiti'a militaria va pot' scote d'in pamentulu magiaru
simpathiele pentru constitutiunea sa, si totu-si unde sunt asta-
di magiarii, si unde suntemu noi?

Ide'a libertatii la popore devine o potere cu atātu mai

mare, mai intensiva, cu cătu li-se face sila mai mare;
sub actiunea acest'a cresce poterea, cu care bucurosu aru cal-
culă unii, deca aru pot' deca aru mai represintă unu fa-
ctoru, care numera. Ce s'a intemplatu in Ungari'a, cine
ne sta bunu, că nu se va intemplă si in Boemi'a, Galiti'a
si in alte locuri. Aceste trei d'ile ni-au doveditu, că pentru
regimu e una cestiune de esistintia, a aplică legile despre li-
bertate numai pentru sine. Regimulu trebuie s'e reserve dre-
ptulu de reuniune si tote celelalte drepturi numai pentru par-
titulu seu, că-ci altcum nu pote guvernă. In lun'a lui augu-
stu locutienint'i'a emise unu cerculariu cătra capitaniu cercu-
ali, in care se spune apriatu, că dreptulu de reuniune are
valore numai pentru cei ce spriginescu regimulu actualu.
Ast'a va s'e dica, că in Boemi'a nu existe dreptu de reuniune,
ci privilegiu de reuniune.

Raportulu comisiunei d'ice mai departe, că s'au facutu
abusuri cu libertatea de presa. — S'e vedemu: D'in 21 iuniu,
candu maiestatea sa se află in Prag'a, pana in 20 optovre
s'au confiscatu 47 diarie, d'in cautiuni s'au detrasu 27,880 fl.
s'au condamnatu 11 redactori la inchisore de 16 ani, 5 lune
si 1 septemana, si inca actiunea principala a proceselor de
presa va decurge numai in viitoriu. Doue diarie au comisu
preste 100 crime si delictu. Acum s'e ve spunu, ce va s'e dica
a comite crima in Prag'a.

„Sonn- und Montagsztg.“ o foia d'in Vien'a comunica
unu articlu, care trece fără nici una pedeca; diariulu „Cor-
respondenz“ d'in Prag'a lu-reproduce, dupa principiulu „dre-
ptu egal pentru toti.“ In Prag'a acestu articlu se considera
ca delictu, si se detragu 500 fl. d'in cautiune. „Debatte“ d'in
Vien'a publica unu placatu de 15 cuvinte; „Correspondenz“
si inca una foia cehica lu-retiparescu d'in cuventu in cuventu;
prin acest'a au comisu crim'a de inalta tradare, si le ascepta
ani de inchisore, si mii de florini perdere d'in cautiune.

Foiele d'in Vien'a inaltia revolutiunea ispaniola pana in
ceriu, pre regin'a o numescu numai „domn'a Isabela“ (ilari-
tate), si tote acestea se tolereza, de siguru numai, pentru că
foiele inca nu vorbescu de „domnulu Franciscu Iosifu.“
(Iritatiune mare in centru, strigari; la ordine! Deputatii pa-
rasescu sal'a.)

Presiedintele provoca pre oratoru la ordine; deputatii
ceru, s'e i-se detraga cuventulu, presiedintele le face pre voia,
si asiē se inchiaia incidintele. Greuter parasescu sal'a.

Bugetulu comunu pre anulu 1869.

I.			
Ministeriulu de esterne.			
	Ord.	Estraord.	Sum'a
Directiunea centrala	917,618	9,481	927,099
Spese diplomatice	993,044	45,000	1,038,044
„ pentru consulate	561,897	17,000	578,897
Acoperire prin veni- turile consulare	112,000	—	112,000
	449,897	17,000	466,897
Ajutorarea refugiatii- loru muntenegrini		30,000	30,000
	2,360,559	101,481	2,462,040
Subventiunea Loidu- lui austriacu	2,000,000	—	2,000,000
Subtragendu venitu- rile de 4% ale de- toriei de prioritate a Lloidului	1,200,000	—	1,200,000
Veniturile postale	80,000	—	80,000
Dare de venitu	82,000	—	82,000
	282,000	—	282,000
	1,718,000	—	1,718,000
Sum'a:	4,078,559	101,481	4,180,040

Salariulu ministrului de esterne	42,000
Spese secrete (fondulu de dispusetiune)	550,000

Ambasadurele.

Badenu	5,040
Bavari'a	22,890
Belgiulu	21,105
Brasili'a	15,760
Danemarc'a	20,160
Franci'a	97,125
(Principele Metternich trage unu salariu de 84,000 fl. adeca 8400 fl. salariu in sensulu strictu si 75,000 fl. adausu).	
Greci'a	19,950
Marea-Britania	92,340
(Contele Apponyi are unu salariu de 65,000 fl.)	
Hessia-Darmstadt	6,070
Itali'a	43,395
Niderlandi'a	21,210
Nordameric'a	15,750
Portugali'a	27,215
Prusi'a	46,780
Sasoni'a	26,880
Cetatile Ansei	9,240
Rom'a	54,210
(Contele Trautmannsdorf are unu salariu de 45,600 fl.)	
Rusi'a	72,450

Svedia	20,475
Elveti'a	17,640
Spani'a	34,650
Turci'a	80,850

(Baronulu Prokesch trage unu salariu de
60,900 fl.)

Wirtemberg'a	17,010
--------------	--------

Spese estraordinarie.

Spese pentru renouirea palatiului amba- sadurei in Rom'a	20,000
Pentru cardinalulu Silvestri	8,680
Desdaunare pentru locuinti'a acestui-a	1,085

Consulatele principale.

Belgradu	17,275
(Kállay are unu salariu de 6300 fl.)	
Bucuresci	33,015
(Bar. Eder are unu salariu de 8400 fl.)	
Jasi	23,965
(Wohlfahrt are unu salariu de 3675 fl.)	
Londr'a	12,100
Newyork	18,360
Odes'a	15,290
Parisu	9,953
(Consululu Schwartz are unu salariu de 5200 fl.)	
Seraievo	15,920
Varsiovia	11,050
Galati	15,910
Ruscicu	8,120
Salonicu	9,845
Scutari	8,320
Ibrail'a	7,070
Monastiru	3,150
Mostaru	6,285
Sulin'a	5,500
Tulci'a	6,670

Statulu militariu.

Venituri.

Tacse pentru avantiari	138,450
„ „ concedie de placere	21,000

Sectiunea de marina.

Spese

Directiunea centrala	105,131
Deregatorie si officie	301,621
Nai armate si de reserva	1,366,165
Trupe si institute	967,642
Isolate	365,259
Edificarea nailoru si masine	3,690,206
Artileria	430,695
Edificari pre uscatu si pre mare	138,321
Spese generale	95,714
Spese de provisiune	190,600
Sum'a:	7,651,854
Subtragendu veniturile:	143,377
remanu	7,508,477
Naile de escadra constau	749,890
„ „ statiune	122,710
Maparea maluriloru	71,200
Nai scolare	232,100
Pentru espeditiunea ostasiatica	36,369
Nai in rezerv'a prima	106,000
„ „ „ a dou'a	—
„ de depositu	47,800

Noutati Straine.

ISPANTA. „Gazeta de Madridu“ publica in
unu numeru alu ei mai nou legea electoralu. In in-
tielesulu acestei legi, atātu alegerile pentru consiliile
comunali cătu si pentru representatiunile provinciali
si Cortes-uri se voru intemplă pre basea sufragiului
universale. Toti cetatienii, cari au etatea de 25 ani,
voru avē dreptulu de alegere. Alegerile generali se
voru indeplină prin una provincia, deca ea are dre-
ptulu de a denumi 6 deputati. Provinci'a cu dreptu-
lu de 6—10 deputati se va impartă in doue cercuri
de alegere; era ce'a cu dreptulu de mai multi de 10
deputati se va impartă in trei cercuri alegatorie. Pre
45,000 suflete cade unu deputatu. Alegerile pentru
Cortesurile constituante voru dură trei d'ile. Listele
de alegere se voru compune de la 15 pana 25 noem-
vre. Numerulu deputatiloru, cari au a fi alesi, face
350. A supr'a modulu de alegere, ce va fi a se in-
intrebuintă in colonie, va aparē una lege speciale.

Afaceri economice.

Espunerea septemnarla a comerziului de bucate.

Transportulu la Pest'a pre line'a ferata a statu-
lui, line'a de la media-di, line'a de la nordu, prin societatea de
navig. danubiana, pre nai de transportu si cara: metrote
183,088 grău; 13,072 seara; 30,423 ordiu; 24,787 ovesu;

15,019 porumbu, 1,131 rapitia; 18,365 produse diverse; in suma 281,386 metrete. — Transportulu totalu pana in 29 octobri: metrete 7.704,523 grâu; 1.001,053 secara; 1.176,334 ordiu; 707,493 ovesu; 1.032,810 porumbu; 149,852 rapitia; 448,523 produse diverse; in suma 12.220,583 metrete.

Transportulu mai de parte pre line'a ferata a statului, line'a meridionale si prin societatea de navigat. danubiana: metrete 85,392 grâu; 17,032 secara; 61,564 ordiu; 26,504 ovesu; 40,638 porumbu; 1,073 rapitia; in suma 232,203 metrete. — Transportulu mai de parte pana in 29 octobri in totalu: metrete 4.132,125 grâu; 1.159,455 secara; 1.173,072 ordiu; 548,821 ovesu; 486,100 porumbu; 153,453 rapitia; 53,199 produse diverse; in suma 7.688,255 metrete.

Transportulu pre Dunare in susu cu nãile de vaporu si de transportu: metrete 18,900 grâu; 2,000 secara; 767 ordiu; 69,822 ovesu; in suma 91,490 metrete. — Transportulu totalu pana in 29 octobri: metrete 2.064,286 grâu; 80,842 secara; 129,333 ordiu; 1.481,440 ovesu; 234,226 porumbu; 437,677 produse diverse; in suma 4.427,804 metrete.

Linea meridionale a transportatu in strainetate 21,200 centonarie de farina; era line'a statului 30,592 centonarie de farina.

Varietãti.

*(Errata.) In varietatea ultima a nrului antepenultimu alu diariului nostru, unde sã face amintire despre denumirea oppului Vancea de metropolitu alu Albei-Iulie, s'a stracurat una eroare, care este a se corege astu-felu: „cã cei doi episcopi sufragani alu Oradei-Mare si alu Lugosiului au fostu invitatãi deja pentru a si da parerea in privintãa persoanei, ce ar avã a fi urmatorulu lui Siuluti, dar' inainte d'ast'a cu doue septemane inca nu s'au fostu pronunãiatu.“

*(Tribunale stataris.) Diuãiu oficialu „Bud'a-Pesti Kõzl.“ publica unu cerculariu alu ministrului de justitia si alu ministrului de interne cãtra tote juredictiunile tieriã pentru introducerea tribunalelor stataris. Langa cerculariulu acestu-a sunt alaturate ordinatiunile prelucrate despre dreptulu statariu, in urmareã caroru-a fia-care juredictiune pote cere introducerea statariliului.

*(Imprumutul magiaru si institutul de creditu d'in Vien'a.) E cunoscutu, cã ministrulu Lõnyay a contrasu imprumutul pentru liniile ferate in Parisu, cu scopu, ca sã arete, cã Ungariã capeta bani ori si unde, numai de vrc. Resultatulu inse n'a corespunsu aseptãrilor si Lõnyay a facutu fiascu. Imprumutul magiaru figurã si pre cedul'a de cursu d'in Vien'a, dar nime nu lu-cumperã, asemenea nici in Francofurtu, Berlinu, si Amsterdãnu se rupeau omenii dupa acestu imprumutu. Dlu Lõnyay s'a intorsu acum cu rusãne la Vien'a si a contrasu restulu imprumutul la institutul de creditu.

*(Darea de sãnge a poporeloru d'in Austriã.) — De la anulu 1853 pana acum resboiele Austriã au rapitu vietã la 1,750,000 individi, va sã dõca atãt'a, cãtu face poporatiunea Olandiei, sãu poporatiunea lucratoriã a Franciei, si mai multu de cãtu poporatiunea lucratoriã a Austriã. — Spesele resboieloru austriãce de la numitulu anu incoce facu 48,000 miliarde. Si ce au castigatu poporele pentru aceste sacrificiã grandioase? La acest'a intrebare numai intr'unu statu adevãratu constitutiunãlu se pote dã respunsu, er' nu acolo, unde pronuntãrea adevãrulu si pretinderea dreptãtii se premiaza cu ani de inchisore.

*(Una rota rupta in machin'a dunlística.) Delegatiunea conchiamatã pre 16 curãnte nu va numerã intre membrii sãi pre urmatoriã domni, cari s'au deslegatu de ea: Samuele Bõnis, contele Chotek, Colomanu Ghyczy, Grosz, Goes, principele Hohenlohe, generalulu Hauslab, Emericu Ivãka, Limbeck, episcopulu Litrinovitz, baronulu Lichtenfels, Emiliu Manojlovics, generalulu Mertens, contele Mercandin, Lud. Pap, Mauritiu Perczel, cardinalulu Rauscher, Paulu Szonlãgh, Ignatiu Somossy, cavalierulu Schmerling, bar Lud. Simonyi, Skene, Colomanu Tisza, Gabriele Vãrady si Wenzky.

*(Veniturile anuale ale continintelu) facu sum'a de 2,800 milioane de taleri, sãu subtragendu spesele incasarei, 2 240 milioane. Spesele continintelu inse se urca la sum'a de 2500 milioane pre anu, asiã dãra intro impregiurari normale resultã unu deficitu generale de 200 milioane. — D'in veniturile aceste capii domnitori percepu 59 milioane, militãa consumã 780 m. Spesele de resboiu se computã cu 780 milioane, la olalta 75%; astu felu pentru agricultura, instructiune si alte interese remanu numai 25%.

*(Vorã arãpãte in senatulu imperiaļu.) La desbaterea legiã despre armata in senatulu imperialu unu deputatu obiectiunã ministriloru: „Politica vostrã duce la cesarismu. In urma eu m'asiu impacã si cu cesarismulu, numai do amu avã unu Cesaru, dar' Cesarii sunt forte rari in istoria.“ Dãse si tacã.

*(Semnu de amicitia intro vulturulu austriacu si Magiãrã.) Unu telegramu alu diurnalulu „Pesther Lloyd“ ne spune cã Lõnyai si Bresszl se uita cam costisiu unulu cãtra altulu, d'in cauza cã Lõnyai pretinde 13 milioane florinti d'in pretiulu de vindere; alu bunurilor de statu, despre ce Bresszl nu voiesce a sci nimicu. — La frãngerea panãi, vulturulu va dõce de siguru: „Nein, das ist mein; denn ich bin gross und du bist klein.“

*(Foi'a) „Archivu pentru filologia si istoria“ cuprinda in nrulu sãu XIX (d'in 20 oct. a an. c.) urmatoriile materii interesante: 1) XXVIII. Sistem'a ortografica. — 2) XXXII. Alte datã de terra Blacorum d'in anulu 1222—3. — 3) XXXIII. Caletoriã archeologica, de E. Desjardins. — 4) XXXIV. Societatea academicã romana. Sesiunea anulu curente 1868. — 5) (VI) Fragmente inedite de ale lui P. Maioru. (Continuãre d'in Nr. XVIII.) — 6) Notitãe diverse.

Sciri electrice.

Madridu, 12 noemvre. Diurnalulu „Impãrial“ scrie, cã ministrulu financeloru a datu intr'o

conferintã de eri a banchieriloru lamuriri linisitorie despre imprumutu. Anume a promis, cã interusurile imprumutului nu voru fi supuse unei reductiuni de 5%. — Pana acuma s'a inãhiaiatu una casatoriã civilã, doue sunt publicate.

Havannah, 12 noemvre. Comandantele Le-soundi a denegatu insurgintiloru amnestia generalã, la ce acesti-a si-retrasera imbiãrea de supunere.

Vien'a, 13. noemvre. Amendamentulu lui Schindler de la §. 14, in intielesulu carui-a fiulu nelegitimu, carele sustiene pre muma-sã nepotintiosã, sã fia scutitu de militia, s'a primitu. Legeã de inãrmãre s'a primitu nestramutata pana la §. 26. Scutintia de militia pentru proprietãri de fabrice mari si de intreprinderi negutiãtoresci s'a respinsu. Amendamentulu, pentru ca dregatoriã de la cãile ferate, poste si telegrafe sã remana la statiunile loru in tempu de resboiu, s'a primitu. S'au primitu apoi tote pana la 32, dupa proiectulu comisiunei. §. 32 s'a primitu in intielesulu proiectulu minoritãtii, ca cei remãsi dupã inrolãre sã se instrueze dupã potiãtia in cercurile loru de intregire.

Belgradu, 12 noemvre. Starca de asediũ s'a suspinsu. Guvernulu a emis unã prochiãmatie, in careã se constãteã, cã principatulu a scãpatu de crisa greã, fãra sã se fia slabitu. Prochiãmatieã intoneãã spriginirea ulterioãã a poporulu si incunoscintieã, cã efectuãrea reformelor interne s'a pusã in lucrãre.

Londr'a, 14 noemvre. Stanley a tienutu eri unã cuventãre nãntea alegãtoriloru sei, in cari dõce, cã relatiunile Angliei cu strainetatea sunt cele mai bune; viitoriulu Europei e cam innotãtu, referintieã interne ale Turciei sunt confuze. In privintãã besericeã irice promise reforme, si combatã stergerea ei. — Despre Ispania dõce, cã Anglia se fereãce de oriãce amestecãre in afãcereã interne ale acesteã tieriã.

Parisu, 14 noemvre. Eriã decursu pertratãrea inãntea tribunãlulu politiaļu contr'a incepãtoriloru demunstrãtiunei d'in cimãteriulu Montmartre. Dupa procurorulu de statu Cremieux a tienutu discursulu de aperlãre.

Proprietãriu, redactoru respunditoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	10 „ 24 „ „	10 „ 51 „ „
„ Neuhãusel	1 „ 23 „ „	1 „ 54 „ nãptea
„ Pest'a	5 „ 19 „ d.m.	6 „ 31 „ demãn.
„ Czeglãd	7 „ 54 „ „	9 „ 14 „ „
„ Segedinu	12 „ 12 „ nãptea,	2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisiõr'a	3 „ 55 „ dem.	7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	8 „ 4 „ „	*)
„ Beseric'a-Alba	8 „ 40 „ „	
Soscescã in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	

*) De la Temisiõr'a la Baziasiu comunicã numai odatã.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	7 „ 6 „ „
„ Temisiõr'a	10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem.
„ Segedinu	2 „ 26 „ nãptea „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czeglãd	6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhãusel	1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nãpt.
„ Posionu	4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Soscescã in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravitã.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demãntiã.
„ Jam	9 „ 12 „ „
„ Racãrdia	10 „ 12 „ „
Soscescã in Oravitã	la 10 „ 57 „ „

Oravitã-Jasenov'a.

De la Oravitã	pleca la 4 ore — minute dupã mediãdi.
„ Racãrdia	4 „ 45 „ „
„ Jam	5 „ 38 „ „
Soscescã in Jasenov'a	la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	6 „ 35 „ demãn.
„ Czeglãd	9 „ 27 „ „
„ Pãspõk-Ladãny*)	1 „ 58 „ dup. med.
Soscescã in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde soscescã la 3 ore dupã mediãdi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demãntiã.
Soscescã in Pãspõk-Ladãny*)	la 12 „ 48 „ diu'a
„ Czeglãd	5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	8 „ 37 „ „
„ Vien'a	6 „ — „ demãntiã.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Araðu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	6 „ 25 „ demãn.
„ Czeglãd	9 „ 47 „ „
„ Szolnocu	11 „ 2 „ „
Soscescã in Araðu	la 5 „ — „ ser'a.

Araðu-Vien'a.

De la Araðu	pleca la 10 ore 15 minute demãntiã.
„ Szolnocu	4 „ 22 „ dupã mediãdi.
Soscescã in Czeglãd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	8 „ 37 „ „
„ Vien'a	6 „ — „ demãntiã.

Vien'a-Parisi.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	1 „ — nãptea.
„ Monacu	5 „ 45 demãn.
„ Stuttgart	11 „ 45 „ „
„ Mùhlãcker	12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	2 „ 10 dupã med.
„ Strassburg	5 „ 25 „ „
Soscescã in Paris	la 5 „ — demãntiã.

Parisi-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	10 „ 40 „ „
„ Mùhlãcker	12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	1 „ 20 „ dupã med.
„ Monacu	8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	1 „ 30 „ nãptea.
Soscescã in Vien'a	la 9 „ 30 „ demãn.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupã mediãdi, soscescã in Clusiu la 1 ora 30 minute dupã mediãdi. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 40 minute, costã 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscescã in Oradea la 6 ore 40 minute demãntiã.
 „ Araðu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 1 ore ser'a, soscescã in Sibii la 2 ore 15 minute nãptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costã 20 fl. 2 cr.
 „ Sibii la Araðu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscescã in Araðu la 1 ora 45 min. nãptea.
 „ Temisiõr'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore demãn. soscescã in Sibii la 1 ora 30 min. dupã mediãdi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costã 20 fl. 44 cr.
 „ Sibii la Temisiõr'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscescã in Temisiõr'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisiõr'a la Orsiõv'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demãntiã, soscescã in Orsiõv'a la 6 ore demãn. Cale de 26 1/4 mile, tiene 24 ore, costã 14 fl. 98 cr.
 „ Orsiõv'a la Temisiõr'a pleca domineãa' marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, soscescã in Temisiõr'a la 6 ore ser'a in diu'a urmãtoãã.

De la Temisiõr'a la Araðu pleca in tote dilele la 6 ore demãn. soscescã in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costã 3 fl. 8 cr.
 „ Araðu la Temisiõr'a pleca in tote dilele la 2 ore dupã mediãdi, soscescã la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. soscescã la 9 ore 20 min. demãn. Cale de 21 1/2 mile tiene 18 ore 20 min., costã 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupã med. soscescã la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupã med. soscescã la 7 ore 25 min. demãn. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costã 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscescã la 9 demãn.
 „ Sibii la Muresiu-Osiõrheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, soscescã la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 5 min., costã 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiõrheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demãn. soscescã la 2 ore 35 min. nãptea.